

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правоохоронної діяльності

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-06

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правоохоронної діяльності на виконання доручення Голови Верховної Ради України Д. Разумкова та відповідно до статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» розглянув на своєму засіданні 07 липня 2021 року (протокол № 79) проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за катування» (**реєстр. № 5336 від 05.04.2021**), поданий Кабінетом Міністрів України.

Законопроект розроблено Міністерством юстиції України на виконання підпунктів 3, 6 пункту 6 Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 року № 1393.

Метою законопроекту є приведення у відповідність положень Кримінального кодексу України (далі – КК) до положень Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських чи таких, що принижують гідність видів поведінки та покарання від 10 грудня 1984 року (далі - Конвенція).

Відповідними положеннями законопроекту пропонується:

1) доповнити частину п'яту статті 49 КК та встановити, що звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності не застосовується у разі вчинення представником держави, в тому числі іноземної, катування, відповідальність за яке передбачено частиною третьою статті 127 КК;

2) у разі вчинення представником держави, у тому числі іноземної, катування, відповідальність за яке передбачено частиною третьою статті 127 КК, звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку не застосовується (зміни до частини шостої статті 80 КК);

3) статтю 127 «Катування» викласти в новій редакції та встановити, що катуванням є будь-яка умисна дія спрямована на заподіяння особі сильного фізичного болю чи морального страждання, вчинена з метою примусити її чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі, у тому числі отримати інформацію чи зізнання, або з метою покарати її чи іншу особу за дії, скоєні нею або іншою особою чи у скоєнні яких вона або інша особа підозрюється, або з метою залякування чи дискримінації її або інших осіб;

4) частинами другою та третьою статті 127 передбачені кваліфіковані склади катування. Так, частиною другою статті 127 КК пропонується встановити

такі обтяжуючі кваліфікуючі ознаки, як катування вчинене повторно або за попередньою змовою групою осіб. Частиною третьою статті 127 КК пропонується встановити відповідальність за діяння, передбачене частиною першою або другою цієї статті, вчинене представником держави, у тому числі іноземної;

5) у примітці до статті 127 КК пропонується надати визначення поняттю «представник держави, у тому числі іноземної». Оскільки таке визначення поняття є спільним для нової редакції статті 127 КК та для статті 146¹ КК, примітку до статті 146¹ КК пропонується виключити.

Необхідність прийняття законопроекту обґрунтовується наступним.

Згідно зі статтею 5 Загальної Декларації прав людини та статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод нікого не може бути піддано катування або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню. З огляду на сучасну практику тлумачення цього положення Європейським судом з прав людини стаття 3 вимагає від держав криміналізації не лише катування, але й будь-якого нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження (*Cestaro v. Italy* (2015)). Відступ від даного положення не допускається навіть під час війни або іншої суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації.

Відповідно до частини другої статті 4 Конвенція кожна держава-сторона встановлює відповідні покарання за такі злочини з урахуванням їх тяжкого характеру.

Частиною першою статті 1 Конвенції визначено більш широке поняття «катування» ніж чинний КК, що означає будь-яку дію, якою будь-якій особі навмисне заподіюються сильний біль або страждання, фізичне чи моральне, щоб отримати від неї або від третьої особи відомості чи визнання, покарати її за дії, які вчинила вона або третя особа чи у вчиненні яких вона підозрюється, а також залякати чи примусити її або третю особу, чи з будь-якої причини, що ґрунтується на дискримінації будь-якого виду, коли такий біль або страждання заподіюються державними посадовими особами чи іншими особами, які виступають як офіційні чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи за їх мовчазної згоди.

Також, Конвенцією передбачено спеціальний суб'єкт вчинення цього злочину, який не визначається чинними положеннями статті 127 КК.

В ході обговорення законопроекту народні депутати України – члени Комітету, відзначили що ідея приведення кримінального закону України у відповідність з нормами міжнародного права, які вимагають кримінального переслідування та покарання катування, заслуговує на підтримку.

Разом з тим, законопроект не забезпечує повної відповідності з міжнародним правом у зазначеному аспекті та потребує доопрацювання під час підготовки до другого читання у частині:

- приведення характеристик об'єктивної сторони катування у відповідність з міжнародним правом;

- приведення характеристик спеціального суб'єкта катування, передбаченого частиною третьою статті 127 КК, що пропонується у законопроекті, у відповідність з міжнародним правом;
- охоплення статтею 127 КК не лише катування, а й будь-якого нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження;
- внесення змін до статті 75 КК з метою унеможливити звільнення від покарання з випробуванням особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, передбачене статтею 127 КК.

Враховуючи вищезазначене, Комітет, керуючись положеннями пункту 1 частини першої статті 111, пункту 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, рекомендує Верховній Раді України проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за катування» (реєстр. № 5336) за наслідками розгляду в першому читанні **прийняти за основу**.

Доповідачем від Комітету на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено народного депутата України – голову підкомітету з питань кримінального законодавства та протидії злочинності Комітету Бакумова Олександра Сергійовича.

Проект постанови Верховної Ради України додається.

Просимо розглянути.

Голова Комітету

Д. Монастирський

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Монастирський Денис Анатолійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000ACDE2E00CDCD8E00
Дійсний до: 21.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-27/3-2021/233059 від 14.07.2021

584661

3